

Bruselj, 20.5.2020
COM(2020) 543 final

POROČILO KOMISIJE

Češka

Poročilo, pripravljeno v skladu s členom 126(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije

POROČILO KOMISIJE

Češka

Poročilo, pripravljeno v skladu s členom 126(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije

1. UVOD

Komisija je 20. marca 2020 sprejela sporočilo o uporabi splošne odstopne klavzule Pakta za stabilnost in rast. Klavzula, kot je določena v členih 5(1), 6(3), 9(1) in 10(3) Uredbe (ES) št. 1466/97 ter členih 3(5) in 5(2) Uredbe (ES) št. 1467/97, olajšuje usklajevanje proračunskih politik v času resnega upada gospodarske aktivnosti. Komisija se je v svojem sporočilu strinjala s Svetom, da glede na pričakovani resni upad gospodarske aktivnosti zaradi izbruha COVID-19 sedanje razmere dovoljujejo uporabo klavzule. Ministri za finance držav članic so se 23. marca 2020 strinjali z oceno Komisije. Uporaba splošne odstopne klavzule omogoča začasni odklon od prilagoditvene poti za doseg srednjeročnega proračunskega cilja, če to srednjeročno ne ogroža vzdržnosti javnih financ. Poleg tega se lahko Svet na priporočilo Komisije odloči, da za korektivni del sprejme revidirano fiskalno usmeritev. Splošna odstopna klavzula ne pomeni začasne prekinitve postopkov Pakta za stabilnost in rast. Državam članicam omogoča, da odstopajo od proračunskih zahtev, ki bi se sicer uporabljale, Komisiji in Svetu pa, da sprejmeta potrebne ukrepe za usklajevanje politik v okviru Pakta.

Podatki, ki so jih češki organi sporočili 31. marca 2020 in jih je nato potrdil Eurostat¹, kažejo, da je presežek sektorja država na Češkem leta 2019 dosegel 0,3 % BDP, bruto dolg sektorja država pa je znašal 30,8 % BDP. V skladu s konvergenčnim programom za leto 2020 Češka v letu 2020 načrtuje primanjkljaj v višini 5,1 % BDP, dolg pa naj bi znašal 37 % BDP.

Načrtovani primanjkljaj za leto 2020 predstavlja *prima facie* dokaz o obstoju čezmernega primanjkljaja, kot ga opredeljuje Pakt za stabilnost in rast.

Komisija je zato pripravila to poročilo, v katerem je analizirano, kako Češka izpolnjuje merilo glede primanjkljaja iz Pogodbe. Merilo glede dolga se lahko šteje za izpolnjeno, ker je bil delež dolga v letu 2019 pod referenčno vrednostjo iz Pogodbe, ki znaša 60 % BDP. Poročilo upošteva vse pomembne dejavnike ter ustrezno upošteva velik gospodarski šok, povezan s pandemijo COVID-19.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fe77-a07764b0369f>.

Tabela 1. Primanjkljaj in dolg sektorja država (v % BDP)

		2016	2017	2018	2019	2020 KOM	2021 KOM
Merilo glede primanjkljaja	Saldo sektorja država	+0,7	+1,5	+0,9	+0,3	-6,7	-4,0
Merilo glede dolga	Bruto dolg sektorja država	36,8	34,7	32,6	30,8	38,7	39,9

Vir: Eurostat, pomladanska napoved Komisije 2020.

2. MERILO GLEDE PRIMANJKLJAJA

Na podlagi konvergenčnega programa za leto 2020 naj bi primanjkljaj sektorja država Češke v letu 2020 dosegel 5,1 % BDP, kar je nad referenčno vrednostjo iz Pogodbe, ki znaša 3 % BDP, in ni blizu nje.

Načrtovano preseganje referenčne vrednosti iz Pogodbe v letu 2020 je izjemno, saj je posledica resnega upada gospodarske aktivnosti. Ob upoštevanju vpliva pandemije COVID-19 pomladanska napoved Komisije 2020 v letu 2020 predvideva zmanjšanje realnega BDP za 6,2 %.

Načrtovano preseganje referenčne vrednosti iz Pogodbe glede na pomladansko napoved Komisije 2020 ni začasno, saj naj bi primanjkljaj sektorja država v letu 2021 ostal nad referenčno vrednostjo 3 % BDP.

Če povzamemo, načrtovani primanjkljaj za leto 2020 presega referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe in ni blizu nje. Načrtovano preseganje, kot ga opredeljujeta Pogodba in Pakt za stabilnost in rast, se šteje za izjemno, ne pa za začasno. Zato analiza kaže, da merilo glede primanjkljaja za namen Pogodbe in Uredbe (ES) št. 1467/97 *prima facie* ni izpolnjeno.

3. POMEMBNI DEJAVNIKI

V skladu s členom 126(3) Pogodbe mora Komisija pripraviti poročilo, če država članica ne izpolnjuje zahtev enega ali obeh navedenih meril. V tem poročilu je treba upoštevati „tudi, ali javnofinančni primanjkljaj presega javne investicijske odhodke, in vse druge pomembne dejavnike, tudi srednjeročno gospodarsko in proračunsko stanje države članice“.

Ti dejavniki so nadalje pojasnjeni v členu 2(3) Uredbe (ES) št. 1467/97, ki določa tudi, da je treba ustrezno upoštevati „vse druge dejavnike, ki so po mnenju zadevne države članice pomembni za izčrpno oceno izpolnjevanja meril primanjkljaja in dolga ter jih je država članica predložila Svetu in Komisiji“.

V trenutnih razmerah so ključni dodatni dejavnik, ki ga je treba upoštevati v zvezi z letom 2020, gospodarski učinki pandemije COVID-19, ki zelo močno vpliva na proračunsko stanje in pomeni veliko negotovost glede prihodnjih obetov. Pandemija je povzročila tudi uporabo splošne odstopne klavzule.

3.1 Pandemija COVID-19

Pandemija COVID-19 je povzročila velik gospodarski šok, ki ima izrazito negativen vpliv po vsej Evropski uniji. Posledice za rast BDP bodo odvisne od trajanja pandemije in ukrepov, ki so bili sprejeti s strani nacionalnih organov ter na evropski in svetovni ravni za upočasnitev njenega širjenja, zaščito proizvodnih zmogljivosti in podporo skupnemu povpraševanju. Države članice so že sprejele ali sprejemajo proračunske ukrepe za povečanje zmogljivosti zdravstvenih sistemov in zagotavljanje pomoči posameznikom in sektorjem, ki jih je kriza še posebej prizadela. Sprejeti so bili tudi znatni ukrepi likvidnostne podpore in druga jamstva. Ko bodo na voljo podrobnejše informacije, bi morali pristojni statistični organi preučiti, ali imajo navedeni ukrepi neposreden učinek na saldo sektorja država ali ne. Skupaj z upadom gospodarske aktivnosti bodo ti ukrepi prispevali k znatno višjim stanjem javnofinančnega primanjkljaja in dolga.

3.2 Srednjeročni gospodarski položaj

Češko gospodarstvo bo v letu 2020 močno prizadela pandemija COVID-19. Zaradi upada zunanjega povpraševanja in ukrepov zapore, ki ovirajo gospodarsko dejavnost, naj bi se po pomladanski napovedi Komisije 2020 BDP v letu 2020 zmanjšal za 6,2 %. Pričakuje se strm upad naložb, in sicer zaradi motenj v vrednostni verigi, vse večje negotovosti in pomanjkanja delovne sile v obdobju zapore. Zaradi strukture izvoza Češke bo močno prizadeta tudi trgovina. To je olajševalni dejavnik pri oceni, kako Češka v letu 2020 izpolnjuje merilo glede primanjkljaja. Pričakuje se, da si bo gospodarstvo v letu 2021 postopoma opomoglo in doseglo rast v višini 5 %, vendar bo ostalo pod ravno iz leta 2019. Za oživitev gospodarstva bo po napovedi zaslužno predvsem povečanje zasebne potrošnje in naložb. Pričakuje se tudi vpliv na stopnjo brezposelnosti, ki bo v letu 2020 dosegla približno 5 %, vendar bi morali njeno povečanje ublažiti vladni ukrepi, predhodno tesen trg dela in majhen delež pogodb za določen čas. Kljub temu kratkoročne makroekonomske obete spremlja velika negotovost.

3.3 Srednjeročni proračunski položaj

Glede na podatke o realizaciji in pomladansko napoved Komisije 2020 je Češka v letu 2019 izpolnjevala srednjeročni proračunski cilj.

Po začetku pandemije je bilo treba državni proračun za leto 2020 spremeniti v primanjkljaj v višini 5,5 % BDP. Konvergenčni program za leto 2020 vsebuje informacije o obsežnih ukrepih za zaježitev pandemije in podporo gospodarstvu. Po mnenju nacionalnih organov je skupni znesek neposredne fiskalne podpore gospodarstvu do 22. aprila 2020 znašal približno 4 % BDP, od tega 2,2 % BDP kot odhodki. Ti ukrepi bodo še povečali predhodno dogovorjeno povečanje plač v javnem sektorju, pokojnin ter drugih socialnih prejemkov in nadomestil. Obravnavani so bili tudi nekateri novi ukrepi, ki lahko dodatno vplivajo na državni proračun. V letu 2020 program na splošno predvideva primanjkljaj v višini 5,1 % BDP.

V skladu s konvergenčnim programom naj bi se v letu 2021 primanjkljaj zmanjšal na 4,1 % BDP. Pričakuje se, da bo izboljšanje prihodkov od davkov le skromno, medtem ko naj bi se tekoči odhodki še naprej povečevali. Parlament je pred kratkim po hitrem postopku sprejel zakonodajno spremembo zakona o fiskalni odgovornosti brez predhodnega posvetovanja s

češkimi fiskalnimi svetom in tako omogočil ukrepe, potrebne za pomoč pri okrevanju po krizi zaradi COVID-19. Sprememba je zlasti povečala največji strukturni primanjkljaj za leto 2021 z 1 % na 4 % BDP, kar presega srednjeročni cilj strukturnega primanjkljaja v višini 0,75 %, in omogočila postopno prilagoditveno pot med letoma 2022 in 2027, z letno konsolidacijo vsaj 0,5 odstotne točke BDP med letoma 2022 in 2027.

3.4 Drugi dejavniki, ki jih je izpostavila država članica

Češki organi so 11. maja 2020 poslali dopis, v katerem so navedli pomembne dejavnike v skladu s členom 2(3) Uredbe (ES) št. 1467/97. Analiza, predstavljena v predhodnih oddelkih tega poročila, že širše obravnava ključne dejavnike, ki so jih navedli nacionalni organi.

4. ZAKLJUČEK

V skladu s konvergenčnim programom naj bi nominalni primanjkljaj sektorja država na Češkem v letu 2020 dosegel 5,1 % BDP, kar je nad referenčno vrednostjo iz Pogodbe, ki znaša 3 % BDP, in ni blizu nje. Načrtovano preseganje referenčne vrednosti se šteje za izjemno, vendar ne za začasno.

V skladu s Pogodbo ter Paktom za stabilnost in rast so v tem poročilu obravnavani tudi pomembni dejavniki.

Ker je načrtovani primanjkljaj precej nad 3 % BDP, presežek pa ni začasen, in ob upoštevanju vseh pomembnih dejavnikov v celoti gledano analiza kaže, da merilo glede primanjkljaja, kot je opredeljeno v Pogodbi in Uredbi (ES) št. 1467/1997, ni izpolnjeno.